

Περιήγηση

-Αν το αποφασίσετε, θα χαρούμε να σας φιλοξενήσουμε στην "Υλήεσσα", λέει στο τηλέφωνο ο Γιώργος Τσακίρης.

- Και, τι είναι η Υλήεσσα;

- Ο ξύλινος ορεινός ξενώνας, στην Δομνίστα Ευρυτανίας.

Στο άκουσμα της Ευρυτανίας αναπόφευκτα έρχονται στο μυαλό μου τα Ευρυτανικά βουνά που διαφεντεύουν κάθε σημείο του ορίζοντα με πανύψηλες -στρογγυλεμένες ή οξυγώνιες - κορυφές. Ανάμεσά τους ελίσσονται βαθύσκοιες χαράδρες και ρεματιές με γοργοκίνητα νερά.

Δομνίστα Ευρυτανίας

Έλατα και ουρανός

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ANNA ΚΑΛΑΪΤΖΗ, ΑΡΧΕΙΟ ΥΛΗΣΣΑ

Αδιαφιλονίκητοι κυρίαρχοι του φυτικού βασιλείου είναι οι λυγρές τριγωνικές σιλουέτες των σκουρόχρωμων έλατων. Που καλύπτουν εξουσιαστικά κάθε εδαφική επιφάνεια του τόπου. Και παντού, κατάσπαρτα μέσα σ' όλη τούτη την ευδαιμονία της φύσης, προβάλλουν τα Ευρυτανικά χωριά. Χτισμένα σε κατάφυτες ραχούλες και πλαγιές έχουν -σχεδόν όλα- γυρισμένη την πλάτη τους στο βοριά και το βλέμμα τους στραμμένο, σαν τα ηλιοτρόπια στον ήλιο. Ένα τέτοιο χωριό είναι η **Δομνίστα**. Ξεκινάμε να την γνωρίσουμε.

Στο δρόμο για την Δομνίστα

Στις πρώτες μέρες του Αυγούστου τα πεδινά της Ελλάδας σιγοψήνονται σε μέσες θερμοκρασίες 35 βαθμών. Αν και όχι ακραία, είναι -εν τούτοις- μια ζέστη επίμονη και συνεχής, που ελάχιστα συμβάλλει στην ευτυχία της καθημερινής μας ζωής. Αποφασίζουμε λοιπόν να πάρουμε -κυριολεκτικά και μεταφορικά- τα βουνά. Η Δομνίστα, φωλιασμένη σε υψόμετρο **1000** μέτρων, μοιάζει με ιδανικός θερινός προορισμός. Διασχίζουμε τον καυτό Θεσσαλικό κάμπο με εκτυφλωτικό φως και το A/C στο φουλ. Για πρώτη φορά τολμάμε να ανοίξουμε τα παράθυρα στους πρόποδες του ορεινού οικισμού του **Τυμφρηστού** στα **700** περίπου μέτρα. Λίγο πιο πάνω βρισκόμαστε πια στα υψίπεδα της Ευρυτανίας. Αγναντεύουμε τους ορεινούς όγκους του **Τυμφρηστού**, της **Καλιακούδας** και της **Οξιάς**. Ξεδιψάμε με παγωμένο νεράκι πηγής.

Εισπνέουμε το αμόλυντο οξυγόνο του ελατοδάσους με ηδονή. Διασχίζουμε αυχένα σε υψόμετρο 1500 σχεδόν μέτρων και μετά παίρνουμε τις κατηφορίες για το **Κρίκελλο**.

Προβάλλει η φαρδειά, πετρόσπαρτη κοίτη του **Κρικελλοπόταμου**, μισοκοιμισμένου τούτη την εποχή. Δίπλα στην μεγάλη σύγχρονη γέφυρα κείται κομματιασμένη η παλιά, του 1930, όταν ξύπνησε βίαια το ποτάμι μερικά χρόνια πριν. Στην είσοδο της Δομνίστας, μια πινακίδα μας δείχνει τον στενό τσιμεντόδρομο των **800** μέτρων για την Υλήεσσα⁽¹⁾. Ανάμεσα στις αναρίθμητες καρυδιές, την πελώρια κρανιά και τα πανέμορφα, χρωματιστά λουλουδάκια των φασολιών⁽²⁾ προβάλλει

(1) "Υλήεις" (υλήεσσα) είναι στα αρχαία ελληνικά ο δασώδης ή αυτός που κατοικεί στα δάση.

(2) Το Κρίκελλο και η Δομνίστα φημίζονται για την νοστιμιά των ορεινών φασολιών. Δυστυχώς, η περιορισμένη παραγωγή επαρκεί μόνον για τις οικιακές ανάγκες και την -μερική- τροφοδοσία των εστιατορίων των χωριών.

το ξύλινο, σκουρόχρωμο περίγραμμα του ξενώνα. Ακούγονται χαρούμενες φωνές και ήχος παφλασμών. Είναι οι ένοικοι του ξενώνα και πολλά παιδιά που, τούτη την θερμή ώρα της ημέρας, χαίρονται στην πισίνα τα κρυστάλλινα νερά.

Το καλοκαίρι δεν κατοικεί πια εδώ

Οι οικοδεσπότες μας, ο **Γιώργος Τσακίρης** και η **Έφη**, μας υποδέχονται με εγκάρδιότητα.

- Μόλις είστε έτοιμοι, σας περιμένουμε για ένα κρασάκι.

Στον δεύτερο όροφο το δωμάτιό μας είναι ευρύχωρο, φωτεινό και λειτουργικό, αποπνέει την γοητεία των στρογγυλεμένων ελατοκορμών. Βγαίνουμε στο μπαλκόνι. Ός εκεί που φτάνει το βλέμμα, απλώνεται ένας απέραντος, καταπράσινος ορίζοντας. Μ' ένα χλιαρό ντους αποβάλλουμε από πάνω μας την κούραση του ταξιδιού και την κόψα της Θεσσαλίας. Ύστερα συναντάμε τους φίλους μας στην ευρύχωρη βεράντα του πρώτου ορόφου. Με ανατολικό προσανατολισμό είναι, τούτη την ώρα, σκιερή και ευχάριστα δροσερή. Ένα, σχεδόν μόνιμο αεράκι, μας αναγκάζει κάποιες στιγμές ν' αναζητούμε κάποιο μπουφάν ή ν' αναρωτιόμαστε μήπως το καλοκαίρι δεν έχει φτάσει ακόμη εδώ.

-Το καλοκαίρι του κάμπου ελάχιστες μέρες μας επισκέπτεται στην **Δομνίστα**, λέει ο Γιώργος. Κάποιες φορές, ιδιαίτερα τα βράδια ή νωρίς το πρωί, το νοσταλγούμε σχεδόν. Ρωτάμε τον Γιώργο, πώς βρέθηκαν στην **Δομνίστα**.

-Είναι ωραία ιστορία και έχει ως εξής: «Εβδομη μέρα του έτους **2005** ήμασταν αποφασισμένοι για ένα δυνατό διήμερο στις χειμωνιάτικες-ελατοσκέπαστες πλαγιές των Βαρδουσίων και συγκεκριμένα στην **Μουσουνίστα**. Φτάσαμε στην Μουσούνισσα με την γυναίκα μου και τους γονείς μου. Δεν μείναμε παραπάνω από 15' λεπτά. Ο Ξενώνας είχε τουαλέτες κοινές! Τα δωμάτια είχαν κλειστεί 10 μέρες πριν, χωρίς τις σημερινές δυνατότητες να δούμε στο διαδικτυο φωτογραφίες του καταλύματος.

Σε 20 λεπτά φτάσαμε στον **Αθανάσιο Διά-**

κο. Όλη η Αθήνα μαζεμένη εκεί. Η αναμονή για τραπέζι ήταν μια ώρα. Ήμασταν στοιβαγμένοι σαν τις σαρδέλες μέσα στις κασαποταβέρνες. Μια γρήγορη βόλτα και αποχαιρετήσαμε το ωραίο χωριό.

Ο προορισμός στο «άγνωστο με βάρκα την ελπίδα» άρχισε να μας εκνευρίζει. Η ώρα ήταν 5 το απόγευμα, σχεδόν νύχτα. Το πρώτο τηλέφωνο έγινε στην **κα. Μαρία** στην **Δομνίστα Ευρυτανίας**, η οποία είχε μόνο ένα δίκλινο. Πλησιάζοντας την Λαμία αποφασίσαμε να συνεχίσουμε για Θεσσαλονίκη. Το τηλέφωνο χτύπησε πάλι. Νέα ανατροπή. Η κα Μαρία μας ενημέρωνε πως βρέθηκαν δυο δίκλινα. Μέσα στη νύχτα ανηφορίσαμε σε δυο ώρες για την **Δομνίστα**.

Το επόμενο πρωί καταναλώθηκε με περιήγηση στα γύρω χωριά. Το μεσημέρι απολαύσαμε την μαγειρική της κυρίας **Αντιγόνης** στην πανέμορφη πλατειούλα του **Κρίκελλου**, με την μεγαλόπρεπη εκκλησία και τα πλατάνια. Τότε, άρχισα να ονειρεύομαι ένα σπίτι σ' αυτή την εκπληκτική περιοχή.

Νέος προορισμός - και όπως αποδείχτηκε καθοριστικός - ήταν οι **Στάβλοι**, ωραίο ορεινό χωριό με θέα φανταστική. Στο μαγαζί του **Νώντα**, στην πλατειούλα, άρχισα να ρωτάω, αν υπήρχε για πούλημα κάποιο σπίτι. Δεν υπήρχε. Απογοητεύτηκα. Πριν φύγω ρωτάω τον Νώντα.

- Μα, καλά, σε τέτοιο χωριό στα 1250 μέτρα, δεν υπάρχει τίποτε να πουλιέται;

Τότε, θυμήθηκε ο Νώντας το σπίτι του θείου του **Βαγγέλη**, στο ψηλότερο σημείο του χωριού. Ζαλίστηκα από την θέση, τον ανοιχτό ορίζοντα, τα έλατα, τον πλάτανο, τις κερασιές και τις βυσσινιές. Δεν το σκεφτήκαμε ούτε στιγμή. Με συνοπτικές διαδικασίες, το σπίτι έγινε δικό μας. Από τότε και μέχρι σήμερα, που έχουμε την «**ΥΛΗΕΣΣΑ**», περάσαμε όλες τις γιορτές, τα καλοκαίρια και τα μισά Σαββατοκύριακα του χρόνου εκεί.

Σταβλιώτες μας ονόμασαν, αλλά και Σταβλιώτες θα νοιώθουμε για πάντα. Ελάτε όμως να δοκιμάσουμε το κρασάκι μας.

Είναι ένα λευκό κρασί με χρυσοκίτρινες ανταύγειες, πολύπλοκο άρωμα και φρουτώδη γεύση, με εμφανή την παρουσία του βαρελιού.

-Ναι, είναι για 8 μήνες παλαιωμένο σε δρύι-

Η αυθεντική γοητεία των ξύλινων ελατοκορμών συνδυάζεται αρμονικά με τα ζεστά χαρούμενα χρώματα της επίπλωσης στο καθιστικό και στα δωμάτια της Υλθέσσας.

νο βαρέλι, εξηγεί ο Γιώργος. Προέρχεται από ποικιλία «Ορεινού Ροδίτη» στα υψίπεδα της Αιγιαλείας, σε υψόμετρα 750 περίπου μέτρων. Θυμόμαστε πολύ καλά την περιοχή. Είναι η περίφημη ορεινή ζώνη με τα πασίγνωστα «αλώνια σταφίδας» και τα μικροσκοπικά αμπελάκια, που είχαμε διασχίσει τρία χρόνια πριν επιστρέφοντας από την ορεινή Αχαΐα με τα ιστορικά μοναστήρια του Σελινούντα ποταμού ⁽³⁾.

Εκτός από την ξεχωριστή γεύση, ασυνήθιστη είναι και η ονομασία του κρασιού: «**CATCH YOUR DREAM**». Που, σε ελεύθερη μετάφραση θα μπορούσε να σημαίνει: «*άδραξε τ' όνειρό σου*». Το κρασί έχει παραχθεί σε περιορισμένη ποσότητα, «για λίγους και εκλεκτούς», όπως λέει ο Γιώργος. Στην ετικέτα φέρει το όνομα του **Μιχάλη**, του μικρού, χαριτωμένου του γιού. Οι αδυναμίες των πατεράδων δεν κρύβονται.

Η βεράντα της “Υλήεσσας,” με την μαγεία των Ευρυτανικών βουνών.

Γιώργος, Μιχάλης, Έφη.
Η ευτυχισμένη οικογένεια Τσακίρη.

Το κρασάκι μας βέβαια, δεν το πίνουμε ξεροσφύρι. Το συνοδεύουμε με την εκπληκτική σπιτική μαγειρική της Έφης και της μητέρας της **Καίτης**: σουφλέ πατάτας, σουτζουκάκια τυλιγμένα με μελιτζάνα, μανιταρόπιτα και πρασόπιτα, σπεντζοφάι, ντόπιοι γίγαντες με λουκάνικο.

Η ώρα κυλάει με απίστευτη γλυκύτητα και ομορφιά στην ανεμόεσσα βεράντα της Υλήεσσας. Καθώς ο ήλιος χαμπλώνει κοκκινωπός στις αντικρινές ελατοπλαγιές, απομένουμε να θαυμάζουμε το μεγαλείο της φύσης απ’ αυτό το μοναδικό «**Θεωρείο των Ευρυτανικών βουνών**».

(3) ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ, τεύχος 91 Ιαν-Φεβ. 2013

Δομνίστα, έλατα και ουρανός.

Μικρό τμήμα της πλατείας της Δομνίστας, σε υψόμετρο 1050 μέτρων.

Γνωριμία με την Δομνίστα

Τα χαράματα, η θερμοκρασία στο μπαλκόνι της Υλίαςσας μόλις φτάνει τους 16 βαθμούς. Την ίδια ώρα, στο μπαλκόνι μας στην Θεσσαλονίκη η θερμοκρασία κυμαίνεται συνήθως ανάμεσα στους 24 και 26 βαθμούς.

Στην βεράντα από νωρίς είναι έτοιμο το πρωινό μας, που μεταξύ άλλων, περιλαμβάνει σπιτικό κέικ και μαρμελάδες, ντόπιο μέλι, πίτες και ολόφρεσκα αυγά. Ν' απολαμβάνεις τον καφέ σου χωρίς να ιδρώνεις, ν' αγναντεύεις απέναντί σου το ελατοσκέπαστο ανάγλυφο των Ευρυτανικών βουνών και ν' ακούς μόνον τα τιτιβίσματα του πουλιών. Όλα αυτά, τα τόσο ανθρώπινα και απλά, είναι μια άλλη διάσταση του ελληνικού καλοκαιριού,

όχι απαραίτητα και αποκλειστικά στην κοσμοπλημμύρα κάποιας παραθαλάσσιας περιοχής.

Εγκατεστημένος σε υψόμετρο **950** μέτρων ο ξενώνας βρίσκεται στο χαμηλότερο σημείο της Δομνίστας που είναι χτισμένη σε μέσο υψόμετρο **1000** μέτρων. Συνεχίζοντας τον τσιμεντόδρομο, πάντα ανάμεσα σε οπωροφόρα δέντρα, καρυδιές και φασολιές, φτάνουμε μετά από **700** περίπου μέτρα στην μικρή πλατεία του χωριού, με τον πλάτανο στο κέντρο και γύρω τα μαγαζιά.

Αρκετοί ντόπιοι πίνουν το καφεδάκι τους στον πρωινό ήλιο με ήρεμη κουβεντούλα. Κάποια ώρα αργότερα θα εμφανισθούν και οι επισκέπτες, που θα κατευθυνθούν στις ταβέρνες για τα πρώτα τσίπουρα της ημέρας.

(4) ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ, Δομνίστα Ευρυτανίας.

(5) Δομνίστα Ευρυτανίας, ΟΔΗΓΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗ, Φιλοπρόδοος Σύλλογος Δομνίστας Ευρυτανίας.

Τι γνωρίζουμε όμως για την ιστορία του χωριού; Κατά μια εκδοχή το όνομά της προέρχεται από την «Ντομνίστα», κόρη της αρχόντισσας «Ντόμνας», από τον καιρό των Φράγκων⁽⁴⁾. Κατ' άλλους το όνομα του χωριού προέρχεται από την λατινική λέξη DOMINUS (Κύριος Άρχοντας) ή DOMNA (Αρχόντισσα)⁽⁵⁾.

Δεν είναι βέβαια η αρχική περίοδος κατοίκησης της Δομνίστας, η παλαιότερη ωστόσο γνωστή πηγή προέρχεται από έναν φορολογικό κατάλογο των Τούρκων του **1454**. Είναι επίσης πιθανόν να υπήρχε αρχαιότερος οικισμός στην θέση «**Φαντίου**», στην διαδρομή από την Δομνίστα προς την κοινότητα των Στάβλων. Στην εποχή της Αιτωλικής Συμπολιτείας (3ος - 2ος αι. π.Χ.) ο τόπος υπέστη την εισβολή των Γαλατών του Βρένου. Στην θέση «**Κοκκάλια**» όμως, πάνω από το χωριό Κρίκελλο, οι Ευρυτάνες εξόντωσαν τους εισβολείς, με ένα μνημείο να θυμίζει εκείνο το γεγονός.

Η Δομνίστα έπαιξε σημαντικό ρόλο και κατά την Επανάσταση του 1821, λόγω

Το πέτρινο, καλοχτισμένο εκκλησάκι του Προφήτη Ηλία στο πανέμορφο άλσος πάνω απ' το χωριό.

Έξω από την Δομνίστα περνάμε δίπλα από το μνημείο του Άρη Βεθουσιώτη, που στις 7 Ιουνίου του 1942, ξεκίνησε από την Δομνίστα τον ένοπλο αγώνα εναντίων των Γερμανών και Ιταλών.

Πέτρα, ξύλο και τζάκι συνδυάζονται ιδανικά για τις ζεστές χειμωνιάτικες στιγμές στο εσωτερικό της ταβέρνας, “Ο Μέτοικος” στην πλάτεια της Δομνίστας.

της παρουσίας της πανίσχυρης αρματολικής οικογένειας των **Γιολδασαίων**. Εδώ μάλιστα κατέφυγε στις 26 Απριλίου 1824, σε κακή κατάσταση υγείας ο **Γεώργιος Καραϊσκάκης**. Σύμφωνα με τον Η. Παπαστεργιόπουλο (Η Δίκη του Καραϊσκάκη)⁽⁶⁾: «Αποκαμωμένος, άρρωστος, διωγμένος σχεδόν απ’ όλους, κυνηγημένος από τους Τούρκους και τους Έλληνες του Μαυροκορδάτου, φθάνει ο Καραϊσκάκης στην Δομνίστα Ευρυτανίας. Εκεί τον περιμάζωξαν οι φίλοι του Γιολδασαίοι. Κι αυτός πάντα στο κρεβάτι του να ξεροβήχει και να καίγεται από τον πυρετό».

Ένας άλλος σημαντικός σταθμός στην ιστορική διαδρομή της Δομνίστας είναι στις 7 Ιουνίου του **1942**, όταν ο **Άρης**

Βελουχιώτης ξεκίνησε από εδώ τον ένοπλο αγώνα εναντίον των Γερμανών και Ιταλών κατακτητών. Ένα λιτό μνημείο που εγκαινιάσθηκε 50 χρόνια αργότερα, το 1992, πάνω απ’ το χωριό, θυμίζει την σημαντική εκείνη πτυχή της νεώτερης ελληνικής ιστορίας.

Χτισμένη με έντονη αμφιθεατρικότητα η Δομνίστα, καταλαμβάνει μεγάλο τμήμα μιας κατάφυτης πλαγιάς με προσανατολισμό ανατολικό. Από τα παλιά πέτρινα σπίτια κάποια διατηρούνται ακόμη, ενώ τα περισσότερα είναι σύγχρονα. Το πιο ειδυλλιακό σημείο της Δομνίστας βρίσκεται αναμφίβολα στο άλσος του ξεκκλησιού του **Προφήτη Ηλία**. Είναι ένα πανέμορφο χορταριασμένο ξέφωτο με δροσερό νερό, ανάμεσα σε υπέροχο δά-

(6) Κ.Α Παπαδόπουλος, “Ο ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗΣ ΚΑΙ Η ΔΟΜΝΙΣΤΑ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ”, εκδ. φιλοπρ. Συλ. Δομνίστας Ευρυτανίας.

σος ελάτων, πανύψηλων μαυρόπευκων και αιωνόβιων βαλανιδιών.

Παίρνει να μεσημεριάζει. Ντόπιοι και επισκέπτες έχουν από ώρα εγκαταλείψει την πρωινή λαϊκάδα, μαζεύονται στις σκιές. Βρίσκουμε δροσερό καταφύγιο κάτω από το υπόστεγο του «**Μέτοικου**». Είναι το όμορφο ταβερνάκι μπροστά στην πλατεία, την λειτουργία του οποίου έχει αναλάβει τα τελευταία χρόνια ο **Δημήτρης Παναγοδήμος**, με την πολύτιμη συμπαράσταση της μητέρας του -και εξαιρετης μαγείρισσας- κυρίας **Γωγώς**. Σκοπεύουμε αρχικά, να καθίσουμε για ένα τσιπουράκι, στην πορεία όμως δεν μπορούμε ν' αντισταθούμε στον πειρασμό να δοκιμάσουμε τον εξαιρετικό κοκκινιστό τράγο, τα πικάντικα σουτζουκάκια και τα τρυφερά, ντόπια φασολάκια. Παραδίπλα από τον Μέτοικο υπάρχει ένα Παντοπωλείο, μαγαζί που για έναν κατοικημένο τόπο είναι εξίσου απαραί-

τητο με το καφενείο και την ταβέρνα. Τι ονομάζουμε όμως παντοπωλείο; Κατά το λεξικό Μπαμπινιώτη ένα «*κατάστημα στο οποίο πωλούνται κάθε είδους αγαθά πρώτης ανάγκης, κυρίως τρόφιμα*».

Εδώ, στην Δομνίστα, λοιπόν, η οικογένεια **Παπαδημητρίου** πήρε την απόφαση να δημιουργήσει ένα κατάστημα που θα ονειρευόταν κάθε μικρό ή μεγάλο χωριό. Μια μόνη ματιά στο εσωτερικό αποδεικνύει του λόγου το αληθές. Το κατάστημα περιλαμβάνει τα πάντα! Όλα όσα μπορεί αλλά και όσα αδυνατεί να φανταστεί κανείς: τρόφιμα και ποτά κάθε είδους, παραδοσιακά προϊόντα αλλά και μια ανεξάντλητη γκάμα από είδη και εργαλεία καθημερινής χρησιμότητας για το σπίτι, το αυτοκίνητο, το χωράφι, το κυνήγι, το ψάρεμα, την περιήγηση, τον τουρισμό. Ακόμη και **καύσιμα** διαθέτει το μαγαζί για όσους τύχει να ξεμείνουν, μιας και το Καρπενήσι δεν είναι και δίπλα.

Ο Νίκος Παπαδημητρίου στο παντοπωλείο της οικογένειας Παπαδημητρίου. Πολύ δύσκολο μπορούμε να φανταστούμε κάτι που να λείπει απ' αυτό το εκπληκτικό, το τόσο απαραίτητο για την απόμακρη Δομνίστα, μαγαζί.

Στον όμορφο Κρίκελλο

8 περίπου χιλιόμετρα Β της Δομνίστας βρίσκεται το **Κρίκελλο**. Το χωριό είναι χτισμένο σε μέσο υψόμετρο **1.100** μέτρων, στους Α πρόποδες της ελατόφυτης κορυφής του **Προφήτη Ηλία (1.535μ.)**. Δύο είναι τα στοιχεία που μας εντυπωσιάζουν από την πρώτη στιγμή της άφιξής μας στο χωριό: η εκκλησία και η πλατεία. Η εκκλησία είναι του **Αγίου Νικολάου**, χτισμένη το **1903**, εξ ολοκλήρου από πελεκητή γκρίζα πέτρα. Έχει αρκετά λιθανάγλυφα, τρίκογχο ιερό και πολλά ισχυρά σιδερένια «κλειδιά» για υποστήριξη των αρμών. Ο όγκος και η επιβλητικότητα της τοικοποιίας της, δημιουργούν μια συνολική εικόνα πολύ προγενέστερη του χρόνου κατασκευής της. Η εκκλησία του Αγίου Νικολάου στο Κρίκελλο θυμίζει μνημείο προερχόμενο από τον Μεσαίωνα. Εξίσου εντυπωσιακή είναι και η πλατεία. Πλακόστρωτη και με πολλά πλατάνια που την σκιάζουν, έχει

διαστάσεις που την κατατάσσουν στις μεγαλύτερες -αν όχι την μεγαλύτερη- της Ευρυτανίας. Άλλα ενδιαφέροντα στοιχεία της πλατείας είναι το Μνημείο πεσόντων, η μεγάλη χτιστή κρήνη του **1887** και το εξαιρετικό πετρόχτιστο αρχοντικό του Καλτσά-Τσιούνη. Δεν λείπει το ωραίο καφέ «**Μαντζάτο**» και βέβαια οι απαραίτητες ταβερνούλες. Είναι αληθινό προνόμιο να πίνει κανείς τον καφέ του ή να γευματίζει σ' ένα τέτοιο πανέμορφο περιβάλλον. Είναι ένας άριστος τρόπος για ν' απομακρυνθεί από τα δεινά της καθημερινότητας, έστω και προσωρινά. Δεν θα μπορούσαμε να μην δοκιμάσουμε την κουζίνα μιας από τις ταβέρνες του Κρίκελλου. Είναι η παραδοσιακή ταβέρνα «**Αντιγόνη**» του **Χρήστου Πανάρα**, που λειτουργεί ήδη από το **1980**. Κόκκορας κρασάτος με κυλοπίτες, κατσικάκι στην γάστρα αλλά και πίτα με χειροποίητο φύλλο αποτελούν μια θαυμάσια γευστική εμπειρία. Η ωραιότερη, ωστόσο, ανάμνηση οφείλεται στο εκπληκτικό **γαλακτο-**

Η περίφημη εκκλησία του Αγίου Νικολάου, χτισμένη με πελεκητή πέτρα το 1903, δεσπόζει στην πλακόστρωτη και εξαιρετικά ευρύχωρη πλατεία του Κρίκελλου.

ΕΝΙΣΧΥΣΑΤΕ
ΤΗΝ
ΑΠΟΠΕΡΑΤΟΝ
ΤΟΝ ΕΡΓΟΝ
ΣΤΟΝ
ΙΝ. ΑΓΑΠΙΔΑΟΥ

ΕΝΙΣΧΥΣΑΤΕ ΤΗΝ ΑΠΟΠΕΡΑΤΟΝ ΤΟΝ ΕΡΓΟΝ ΣΤΟΝ ΙΝ. ΑΓΑΠΙΔΑΟΥ

μπούρεκο της Αντιγόνης.

Εκτός από την εκκλησία και την πλατεία, εξαιρετικής αρχιτεκτονικής είναι και το **Δημοτικό Σχολείο**, χτισμένο το **1906** από τους περίφημους Κρικελλιώτες μαστόρους της πέτρας. Σ' αυτούς, άλλωστε, οφείλονται τα πολλά και πανέμορφα πέτρινα σπίτια του χωριού, κάποια απ' τα οποία διασώζουν ακόμη τις παλιές σχιστόπλακες στις σκεπές.

Μονοπάτι E4 Κρίκελλο - Στάβλοι

-Αν σας ενδιαφέρει η πεζοπορία, μπορώ να σας οδηγήσω στην αφειρησία ενός τμήματος του Ευρωπαϊκού Μονοπατιού E4, που περνάει από το Κρίκελλο και κατευθύνεται στους Στάβλους, λέει ο **Χρῆστος Πανάρας**.

Ανηφορίζουμε με το αυτοκίνητο από την πλατεία του Κρίκελλου και, **2,5** χλμ. μετά, συναντάμε πλάι στο δρόμο, την ξύλινη πινακίδα προς το εκκλησάκι των **Αγίων Θεοδώρων**. Κοντά της, στην αρχή του μονοπατιού, είναι και η χαρακτηριστική μεταλλική κίτρινη πινακιδούλα «**E4**»⁽⁷⁾.

11:25: Ξεκινάμε από υψόμετρο **1.280** μέτρων. Κατηφορίζει το μονοπάτι ανάμεσα σε ψηλά χόρτα, αγκαθωτούς θάμνους και ευωδιαστή άγρια λεβάντα. Περνάμε πάνω από αδύνατο ρυάκι, γύρω μας έλατα, αγριοτριανταφυλλιές και κέδρα. Σ' ένα 10λεπτο συναντάμε δασικό δρόμο, με μεγάλη πινακίδα του E4 και ξέφωτο με κεδράκια. Ξαναμπαίνουμε στο δάσος και διασχίζουμε πυκνή συστάδα από πανύψηλες φτέρες. Η σήμανση εξακολουθεί πυκνή, το μονοπάτι είναι ευδιάκριτο αλλά όχι πάντα ιδιαίτερα ομαλό. Φτάνουμε σε μια μικρή ρεματιά με νεαρά πλατάνια και ακολουθούμε για λίγο την ξερή,

πετρώδη κοίτη. Συνεχίζουμε σε καλό δρομάκι και στην διακλάδωση κατευθυνόμαστε ευθεία. Συναντάμε κρανιές, με άγουρα -δυστυχώς- κράνα, ρυάκι με νερό, ξέφωτο με πελώρια ιτιά, καστανιές και καρυδιές, περιφραγμένα περιβόλια με φασόλια και καλαμπόκια. Να κι ένα αιωνόβιο πλατάνι, αβασινιές, γκορτσιές και κερασιές. Βαδίζουμε για λίγο πάνω στα υπολείμματα παλαιού λιθόστρωτου, κάτω από ζεστό ήλιο αλλά με συχνό επισκέπτη ένα δροσερό αεράκι. Φτάνουμε σε διπλή πινακίδα του E4. Η μία προς τα N, οδηγεί στο Κρίκελλο, ενώ η άλλη, προς τα B, δείχνει την κατεύθυνση προς **Μυρίκη**. Απέναντί μας, στα A ορθώνεται ο ογκώδης ορεινός όγκος της **Οξυάς**, με τις διαδοχικές γυμνές της κορυφές. Συναντάμε την πινακίδα E4 καρφωμένη σε κορμό πανύψηλης λεύκας. Εμφανίζονται κάποια αγροτικά σπίτια και μια κορομπλιά κατάφορτη από κορόμπια που, όπως ωρύτερα τα κράνα, είναι άγουρα κι αυτά.

-'Ένα μήνα αργότερα έπρεπε να βαδίζουμε σ' αυτό το μονοπάτι, λέω στην Άννα.

12:15: 50' μετά την αναχώρησή μας κάθουν την εμφάνισή τους τα πρώτα σπίτια του Κρίκελλου. Διασχίζουμε το χωριό με κατεύθυνση Δ-ΝΔ, ανάμεσα σε όμορφα πέτρινα σπίτια, πολύ πράσινο και περιποιημένες αυλές. Στην πρώτη διακλάδωση ακολουθούμε έναν χωμάτινο δρομίσκο αριστερά και μετά από λίγο, κατηφορίζουμε πάλι αριστερά, με πινακίδα πάνω σε στύλο της ΔΕΗ. Αφήνουμε ψηλότερα δεξιά την πλατεία και το κέντρο και προσανατολιζόμαστε στην N-NA έξοδο του χωριού. Κάνουμε μια λιγότερη στάση.

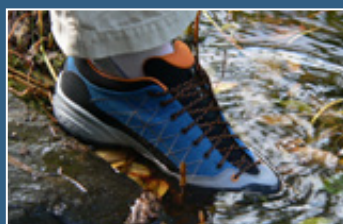
12:30 : Βρισκόμαστε σε υψόμετρο **1.080** μέτρων, μπροστά σε μεγάλη πινακίδα E4.

(7) Το E4 είναι ένα ευρωπαϊκό μονοπάτι μεγάλων διαδρομών, που διαμορφώθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση Ορεινής Πεζοπορίας (E.W.V.) Στην Ελλάδα ο σχεδιασμός και η σηματοδότηση έγιναν από την Ε.Ο.Ο.Α (Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβασίας και Αναρρίχησης). Το E4 ξεκινάει από τα Πυρρηναία, διασχίζει την οροσειρά των Άλπεων, φτάνει στην Φλώρινα, διασχίζει την Ελλάδα ως το Γύθειο και συνεχίζει νοητά ως την Κίσαμο της Κρήτης. Τερματίζει στην Ζάκρο. Το συνολικό του μήκος υπολογίζεται σε 6.000 χλμ. από τα οποία τα 1.600 περίπου στη Ελλάδα. Το μονοπάτι E4 τερματίζει στην Αμμόχωστο της Κύπρου.

Τα ορειβατικά παπούτσια πρέπει να είναι αδιάβροχα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, και επώνυμα υλικά. Η πιο γνωστή μεμβράνη αδιαβροχοποίησης είναι η Gore-Tex που αδιαβροχοποιεί το παπούτσι αλλά ταυτόχρονα επιτρέπει στον ιδρώτα να βγει έξω χάρη στους μικρούς πόρους που διαθέτει. Οι σόλα είναι πολύ σημαντική, πρέπει να είναι αντιολισθητική και αντικραδασμική. Η πιο γνωστή εταιρία στο χώρο είναι η Vibram. www.outstore.gr

Θα μπορούσε κάποιος να θεωρήσει αυτό το σημείο ως αφετηρία της διαδρομής από το Κρίκελλο ως του Στάβλους. Βαδίζοντας πάνω σε τσιμεντόδρομο περνάμε από σκιερή ρεματιά με νερό, παίρνουμε μια απότομη ανηφόρα και στην κορυφή της φτάνουμε στην θέση «**Καλλιθέα**». Ο ορεινός ορίζοντας είναι ευρύτατος και για πρώτη φορά εμφανίζεται στο Ν η Δομνίστα. Εδώ σχηματίζεται μια διακλάδωση που Δ ανηφορίζει προς την άσφαλτο, ενώ Α χαμηλώνει προς την κοίτη του Κρικελλοπόταμου, που αποτελεί ενδιαμέσο σημείο προς τον προορισμό μας. Η σήμανση είναι ανύπαρκτη, ίσως επειδή θεωρήθηκε ως αυτονόητη η κατεύθυνση της διαδρομής μας.

Παίρνουμε να κατηφορίζουμε τον απότομο, κακοτράχαλο χωματόδρομο και, στα 300 περίπου μέτρα, εμφανίζονται ξαφνικά δύο απανωτά πινακιδάκια Ε4 και αμέσως μετά ένα τρίτο. Οπωσδήποτε πλεονασμός. Σε κάποιες διακλαδώσεις

διακρίνονται παλιά σημάδια με κόκκινη μπογιά σε πέτρες.

13:00 : Μια πινακίδα Ε4 μας κατευθύνει σε δασικό μονοπάτι, μας απαλλάσει οριστικά από τον βαρετό, εκτεθειμένο στον ήλιο και κακοτράχαλο χωματόδρομο. Εισχωρούμε σε έλατα και οξυές, σε ανακουφιστική σκιά στην καρδιά του μεσημεριού. Είναι πολύ όμορφο το δάσος. Αν μάλιστα το μονοπάτι δεν είχε έντονες κλίσεις και ήταν πιο ομαλό, θα εστιάζαμε την προσοχή μας περισσότερο στο φυσικό περιβάλλον και λιγότερο στις μύτες των παπουτσιών μας. Έστω κι έτσι, πάντως, είναι προτιμότερο το δασικό μονοπάτι από τον οποιονδήποτε χωματόδρομο.

13:25' : Η ταλαιπωρία του κατήφορου τελειώνει. Φτάνουμε σε επίπεδη κοίτη μικρορρέματος με αδύνατη ροή νερού, σε υψόμετρο **850** μέτρων. Πανύψηλα, λεπτόκορμα δέντρα, με πλούσια, βαθυπράσινα φυλλώματα σχηματίζουν πάνω απ' τα κεφάλια μας μια προστατευτική

Στάβλοι. Με υψόμετρο 1230μ. είναι το ορεινότερο χωριό της περιοχής. Η αναμφισβήτητη ομορφιά του, μάγεψε τον Γιώργο Τσακίρη, που εδώ και μερικά χρόνια, “πολιτογραφήθηκε” Σταβλιώτης.

ασπίδα από τις ακτίνες του ήλιου. Νομίζω αρχικά, εξαιτίας των ευθυτενών κορμών, ότι είναι λεύκες. Πολύ γρήγορα όμως αναγνωρίζω τον χαρακτηριστικό σκουροπράσινο κορμό και τα στρογγυλωπά, σαρκώδη φύλλα του **σκλήθρου** ⁽⁸⁾. Η ύπαρξη, άλλωστε, του ρέματος δικαιολογεί απόλυτα την παρουσία των σκλήθρων, που είναι είδος υγρόφιλο.

Ένα πινακίδάκι Ε4 σε κορμό, μας βεβαιώνει ότι ακολουθούμε την σωστή διαδρομή. Συνεχίζουμε, λοιπόν, παράλληλα με την κοίτη του ρέματος, χωρίς ωστόσο ευδιάκριτο μονοπάτι και με πολλά ενδιάμεσα κλαδιά που μας προβληματίζουν αρκετά. Ελάχιστα λεπτά μετά αντιλαμβανόμαστε την λανθασμένη μας επιλογή, αφού η πορεία μας καταλήγει στην φαρ-

διά κοίτη του Κρικελλοπόταμου. Εδώ δεν υπάρχουν ούτε σημάδια ούτε άλλη εναλλακτική διαδρομή.

-*Τώρα τι κάνουμε; αναρωτιέται η Άννα*
-*Ζητάμε την «βοήθεια του κοινού», τηλεφωνούμε στον φίλο μας τον Χρήστο, στο Κρίκελλο.*
-*Θα επιστρέψετε στο τελευταίο Ε4 που συναντήσατε. Μετά θα στραφείτε λοξώς αριστερά προς το βουνό και θα βρείτε το επόμενο σημάδι.*

Ακολουθώντας τις οδηγίες του Χρήστου καταφέρνουμε να διακρίνουμε 40 περίπου μέτρα μετά το τελευταίο σημάδι, το επόμενο, που είναι πάνω σε κορμό νεαρού πλατανιού. Μερικές δεκάδες μέτρα μετά αποκαλύπτεται η - πλάτους τουλάχιστον 20 μέτρων - κοίτη του Κρικελλοπόταμου. Το νερό του κυλάει σε μια

(8) Ο κορμός του σκλήθρου μπορεί να φτάσει ως ύψος 25 μέτρων. Κατά καιρούς έχουμε θαυμάσει πελώρια, αιωνόβια σκλήθρα στα ρέματα του Σκλήθρου Φλώρινας, στα Κορέστια Καστοριάς αλλά και σε άλλα ρέματα της Ελλάδας.

(9) “Ευρυτανικά Βουνά” 1:50.000, Anavasi, εκδ.2009

στενή λωρίδα 3-4 μέτρων στην ΝΑ όχθη. Άννα και Αθηνά βγάζουν παπούτσια και κάλτσες, σπκώνουν παντελόνια και διασχίζουν το ψυχρό, γοργοκίνητο νερό. Εγώ προτιμώ να επιδοθώ σε ασκήσεις ισορροπίας και, βοηθούμενος και από το ορειβατικό μου μπαστούνι, περνάω πάνω από τις πέτρες, αβρόχοις ποσίν. Αυτό το εγχείρημα, ωστόσο, δεν θα είναι καθόλου εύκολο κάποιους μήνες μετά.

14:00 : Μετά από όλες αυτές τις καθυστερήσεις ξεκινάμε την ανάβαση του βουνού «**Κόκκινο**» -σύμφωνα με τον λεπτομερή μας χάρτη- ⁽⁹⁾, με κατεύθυνση ΝΑ προς τους Στάβλους. Είναι μια ανάβαση κουραστική, με έντονη κλίση αλλά ευτυχώς στην σκιά ελατόδασους και σε έδαφος μαλακό. Το μονοπάτι είναι ευδιάκριτο και η σήμανση πυκνή. Κάποια στιγμή ο συνεχής ανήφορος τελειώνει, αρχίζουν όμως διαδοχικά ανεβοκατεβάσματα σε έδαφος άλλοτε κακοτράχαλο, άλλοτε ολισθηρό και με έντονες κλίσεις και άλλοτε με πυκνούς αγκαθωτούς θάμνους και σήμανση ανεπαρκή.

14:55 : Μια ώρα σχεδόν μετά το ποτάμι, και αρκετά ταλαιπωρημένοι, βρισκόμαστε σε δασικό δρόμο που διασχίζει το βουνό Κόκκινο και οριοθετεί την τελική μας διαδρομή ως τους Στάβλους. Είναι μια ανάβαση με υψομετρική διαφορά 250 περίπου μέτρων, σε μονοπάτι ομαλό και φιλικό αλλά συνεχόμενα ανηφορικό, που μας δίνει την δυνατότητα να θαυμάσουμε ένα τρίκορμο έλατο, αληθινό μνημείο της φύσης.

15:40 : Βρισκόμαστε στο υψίπεδο πάνω από τους Στάβλους με την μεγάλη υδατοδεξαμένη. Στην συνέχεια, με χωματόδρομο και άσφαλο κατηφορίζουμε και, μετά από **700** περίπου μέτρα, φτάνουμε στην πλατεία του χωριού.

Με υψόμετρο **1.230** μέτρων οι **Στάβλοι** είναι ο ορεινότερος οικισμός της περιοχής. Τον χειμώνα οι κάτοικοί του «ισορροπούν» σε μονοψήφιο αριθμό, ενώ το καλοκαίρι, το θαυμάσιο κλίμα και το φυσικό περιβάλλον, προσελκύουν πολλούς ντόπιους και επισκέπτες.

Χαλαρώνουμε στην όμορφη πλατεία,

Λαογραφικό Μουσείο Στάβλων. Πανέμορφο και συμπαθέστατο, με αξιόλογα εκθέματα.

στο καφεενεδάκι «**Ανεμολόγιο**», με ένα τσιπουράκι. Ο πλάτανος έχει στον κορμό αποτυπωμένη την ηλικία του. Φέτος κλείνει τα **80**, μιάς και έχει φυτευθεί το **1936**. Δίπλα στον κορμό του υπάρχει από το 1980 μια χτιστή βρύση με υπέροχο κρύο νερό, από το οποίο γεμίζουμε τα ποτήρια μας συνεχώς.

Ο Πρόεδρος του χωριού μας ξεναγεί στο όμορφο **Λαογραφικό Μουσείο** των Στάβλων, με παραδοσιακές ανδρικές και γυναικείες στολές, αργαλειό και υφαντά, παλιά νομίσματα και φωτογραφίες, καθώς και πολλά χάλκινα και ξύλινα σκεύη και εργαλεία της καθημερινής και γεωργικής ζωής. Εξίσου ενδιαφέρουσα είναι και η επίσκεψή μας στην πετρόχτιστη εκκλησία του **Αγίου Χαράλαμпу**, του **1870**, με πελεκητούς γωνιόλιθους και αρκετά λιθανάγλυφα. Νότια του χωριού, σε πανέμορφο ξέφωτο με θέα εκπληκτική, βρίσκεται ο ναός του **Αγίου Αθανασίου**, ένας τόπος αγναντέματος και χαλάρωσης πολύ προνομιακός.

Άμπλιανη, μια σύντομη γνωριμία

10 χλμ. ΝΑ των Στάβλων, μέσα από μια πολυδαίδαλη και ελατοσκεπαστη διαδρομή, το ασφάλτινο οδικό δίκτυο τερματίζει. Εκεί, ακροτελεύτιος οικισμός της Ευρυτανίας, πριν από τα σύνορα με τον νομό Αιτωλοακαρνανίας, είναι η **Άμπλιανη**. Χτισμένη σε υψόμετρο **1.220** μέτρων, είναι ένα εκτεταμένο αμφιθεατρικό χωριό, φωλιασμένο κυριολεκτικά ανάμεσα στο πολύπλοκο ανάγλυφο των απότομων πλαγιών, χαράδρων και κορυφών της Οξυάς. Είναι ο μεγάλος ορεινός όγκος, η ψηλότερη κορυφή του οποίου, η **Σαράνταινα**, με **1923**μ. δεσπόζει στα ΒΑ του χωριού.

Αρχιτεκτονικά, η Άμπλιανη δεν διεκδικεί δάφνες παραδοσιακού οικισμού. Το μεγάλο υψόμετρο με τους τραχείς χειμώνες και το πολύ χιόνι έχουν επιβάλει στην συντριπτική πλειονότητα των σπιτιών την υιοθέτηση τσίγκινων σκεπών. Η ιδιαιτερότητα αυτή, ωστόσο, ελάχιστα επηρεάζει την συνολική ειδυλλιακή εικόνα του κατάφυτου οικισμού. Μια σύντομη

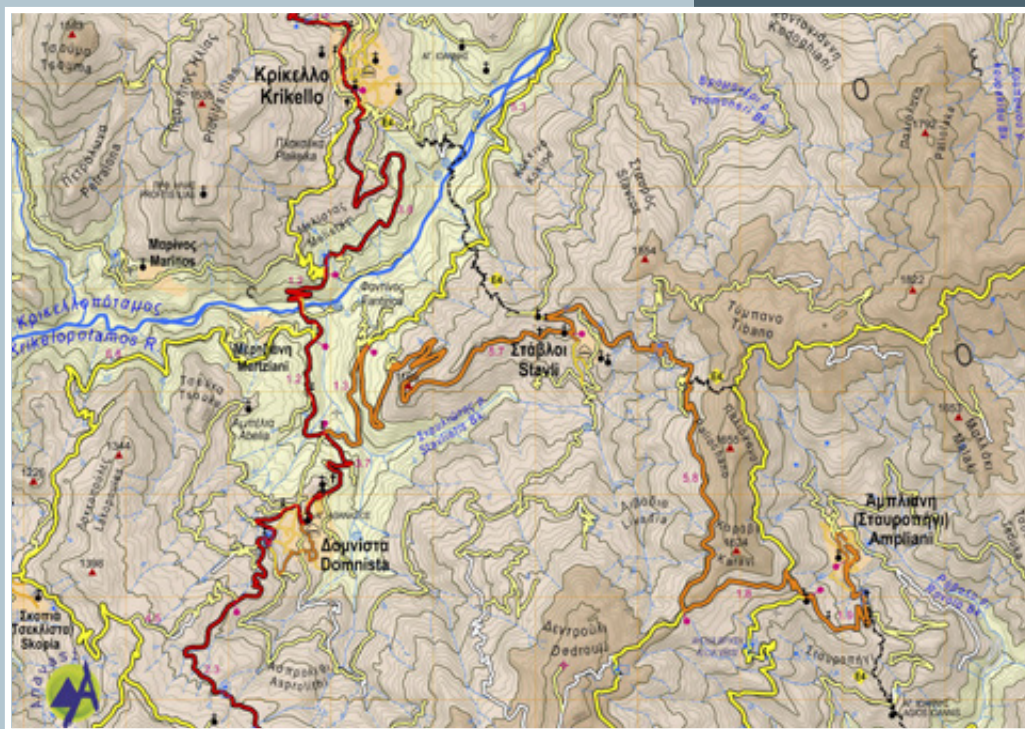
βόλτα μάς οδηγεί στην μικρή κεντρική πλατεία με την πετρόχτιστη εκκλησία του **Αγίου Νικολάου** και τους ντόπιους στα μαγαζιά.

Παρατηρούμε τις λεπτομέρειες του αναλυτικού μας χάρτη γύρω από την Άμπλιανη: το δαιδαλώδες δίκτυο των δασικών δρόμων, το απίστευτα πολύπλοκο ανάγλυφο απότομων πλαγιών και χαράδρων, τα αναρίθμητα ρυάκια, μικρορρέματα και πηγές. Όλα αυτά αποτελούν ένα τμήμα της λεκάνης απορροής, αρχικά του **Καψαλορέματος** και στην συνέχεια του **Εύνου**. Θα χρειαζόμασταν αρκετές μέρες φανατικών οδοιποριών και διαδρομών, για να γνωρίσουμε μερικές από τις συναρπαστικές λεπτομέρειες του δυσπρόσιτου και άγνωστου -εν πολλοίς- φυσικού περιβάλλοντος αυτού του τόπου. Του πιο αγνού, του πιο αμόλυντου και παρθένου, όχι μόνο της Ελλάδας αλλά και -πιθανότατα- της Ευρώπης.

Τελευταίες ώρες στην Δομνίστα

Από το «**Θεωρείο των Ευρυτανικών Βουνών**», την ανεμίοεσσα βεράντα της «Υλίεςσας», αφιερώνουμε τα στερνά αγναντέματά μας στις αντικρινές πλαγιές. Ανάμεσα στις συμπαγείς σκουροπράσινες μάζες των έλατων, έχουν βρει χώρο ν' αναπτυχθούν και σημαντικές συστάδες φυλλοβόλων δέντρων. Είναι όλα αυτά τα δέντρα που, δύο μήνες μετά, θα έχουν βαφτεί με τον χρωστήρα της φύσης μ' όλη την γκάμα των χρωματικών τόνων, από το ανοιχτό κίτρινο ως το πορτοκαλί και το σκούρο καφεκόκκινο. Θα είναι μια εικόνα τελείως διαφορετική, ασύγκριτα πιο λαμπρή.

Τσογκρίζουμε για τελευταία φορά τα ποτήρια μας. Αρχικά με το θαυμάσιο ντόπιο τσίπουρο και στην συνέχεια με τον ευωδιαστό ορεινό ροδίτη του Γιώργου. Είναι το ωραιότερο, το πιο χαλαρωτικό τελείωμα της νύχτας αλλά και της συνολικής μας παραμονής στην Υλίεςσα της Δομνίστας. Μ' αυτούς τους τόσο ευγενικούς και φιλόξενους ανθρώπους, που από αύριο κιόλας θ' αρχίσουμε να νοσταλγούμε.

Τμήμα από τον χάρτη **Ευρυτανικά Βουνά 1 : 50.000** των εκδόσεων **Anavasi**, www.anavasi.gr

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ

- Αθήνα - Δομνίστα (μέσω Λαμίας): **306 χλμ**
- Θεσσαλονίκη - Δομνίστα (μέσω Λαμίας): **389 χλμ**
- Καρπενήσι - Δομνίστα: **39,7 χλμ**
- Λαμία - Δομνίστα: **91,5 χλμ**

ΔΙΑΜΟΝΗ - ΕΣΤΙΑΣΗ

- Ξύλινος Ορεινός Ξενώνας "ΥΛΗΕΣΣΑ" | Δομνίστα
Τηλ. **22371 00315, 6932 909032** | www.iliessa-resort.gr
- Ταβέρνα Ψησταριά «Ο ΜΕΤΟΙΚΟΣ» | Δομνίστα
Τηλ. **22370 92122, 6979 320361**
- Παντοπωλείο και Ενοικιαζόμενα Δωμάτια ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
Δομνίστα | Τηλ. **22370 92277, 6972 505929**
<http://papadimitriou-domnista.gr/>
- Παραδοσιακή ταβέρνα «ΑΝΤΙΓΟΝΗ» | Κρίκελλο
Τηλ. **22370 71250, 6974 302989** | www.tavernaantigoni.gr

